

2. Planina na Notranjskem je nujno potrebna vodovoda. Upeljano je že vse, kar treba za napravo vodovoda. Tudi pogodba zaradi zgradbe je že sklenjena in bi se lahko vodovod začel takoj graditi. Deželni odbor je že svoj čas obljubil, da plača dežela za to napravo 20 odstotkov vseh stroškov. Ker pa deželni zbor tega ni mogel potrditi, je sklenil deželni odbor, da nič ne izplača za ta vodovod in tudi že sklenjene pogodbe ni odobril. Zgradba vodovoda se je s tem zavlekla vsaj za eno leto, če ne za dlje časa.

3. Za podporo pogorelcem in oškodovancem po ujmah je bila v proračun postavljena svota 16.000 kron. Ker deželni zbor vsled obstrukcije te svote ni odobril, je deželni odbor sklenil, da ne more deliti nobenih podpor.

4. V proračun je bila postavljena svota 20.500 kron za podpore občinam in cestnim odborom. Ker deželni zbor vsled obstrukcije tega zneska ni potrdil, je sklenil deželni odbor, da ne izplača ničesar. Zadolženi cestni odbor v Ribnici bo tega posebno vesel.

5. Za nakup plemenskih bikov je bila postavljena v proračun svota 5200 kron. Ker deželni zbor vsled obstrukcije tega ni mogel potrditi, je deželni odbor sklenil, da se letos biki ne kupijo.

6. Za vodovod v Novi Sušici je bila postavljena v proračun svota 5100 kron. Ker deželni zbor vsled obstrukcije tega zneska ni potrdil, je deželni odbor sklenil, da se ta znesek ne izplača, to se pravi, da se vodovod ne zgradi.

To so sklepi jedne same seje deželnega odbora. Deželni odbor je postopal popolnoma zakonito ker, kakor smo zgoraj pojasnili, nima pravice, dovoljevati take izdatke. In taci se bo še dosti.

Tu vidijo sedaj ljudje, kake sadove je rodila obstrukcija katoliških poslancev, tu vidijo, kako škodo so jim storili tisti, katere so poslali v deželni zbor, da bi varovali njihove koristi.

Politični pregled.

Notranji položaj. Minoli teden je bil v Ischlu, kjer se zdaj cesar mudi, kronski svet. Pod cesarjevim predsedstvom so tam zborovali minister zunanjih del grof Goluchowski, cislitvanski ministrski predsednik dr. pl. Körber in ogrski ministrski predsednik Szell. Šlo se je za pogodbo mej Cislitvansko in Ogrsko ter za mejnarodne trgovinske pogodbe. V nasprotju s poročilom neodvisnih listov naznanjajo oficijozni listi, da kronski svet ni bil brez uspeha. V naravi pogodbenega konflikta je ležeče — tako pravijo oficijozni listi — da se nasprotja ne dajo kar hipoma poravnati, vendar konstatirajo, da so se ta nasprotja poravnala vsaj deloma in da sta po Ischlski konferenci obe prizadeti vladi porazumljenju bližji, nego sta bili kdaj prej.

Körberjevo spravljenje. — Ministrski predsednik Körber dela na vseh koncih in krajih sprave. Sprava mej Italijani in Nemci mu je posebno pri srcu, ker bi rad imel v parlamentu Italijane na strani Nemcev, da mu votirajo

nagodbo. V ta namen je spravil pred tirolski deželni zbor projekt o avtonomiji Trentina. Poskus se mu sicer ni posrečil, a le zato ne, ker hočejo Italijani, da naj se ladinska Fassa-dolina gospodarski zveže s Tridentom — to se pravi, naj se od Tridenta napravi železnica v to dolino — mej tem, ko hočejo Nemci, naj se ta dolina gospodarski zveže z nemškim delom dežele, naj se zida železnica od Bolcana v Fassa-dolino. „Narodny Listy“ menijo, da ustreže Körber obema strankama in da zgradi obe ti železnici. Na Češkem poskuša Körber pridobiti Čeha za spravo z Nemci. Gre se mu za to, da bi Čehi ne delali Nemcem obstrukcije. Körber hoče, naj se pri spravni pogajanjih vzemo samo nekatera vprašanja češko-nemškega razpora v pretres, in naj Čehi s koncesijami plačajo Nemcem privoljenje, da se zopet uvede češki notranji uradni jezik. Čehi nočejo o tem ničesar slišati. Tudi na Štajerskem je Körber dosegel malo spravo. Listi trde, da se je potom porazumljenja dosegla rešitev celjskega vprašanja in namigavajo, da se celjska utrakvistična nižja gimnazija premesti iz mesta, a le v predmestje, ter spopolni v popolno gimnazijo.

Deželni zbori so skoro vsi pretrgali svoje zasedanje in šli na poletne počitnice. V štajerskem deželnem zboru je bila volilna reforma pokopana in se bodo letošnje volitve vršile zopet na podlagi starega volilnega reda. V kmetskih občinah se bo torej zopet volilo po volilnih možeh. — Koroški deželni zbor je letos vendar dognal volilno reformo. Novi deželni zbor bo štel 44 poslancev. Mesto Celovec je dobilo jednega poslanca več, nova kurija, sestavljena po izgledu 5. kurije pri državnozbornskih volitvah, pa bo imela 4 poslance. — V dalmatinskem deželnem zboru je bila letos sprejeta adresa, s katero se zahteva zjedinjenje Dalmacije s Hrvatsko.

Nemiri v Galiciji. — V 17 okrajih so nastali kmetski nemiri, ki zadobivajo prav nevaren značaj. Kmetijski delavci in mali kmetje so začeli štrajkati in nečejo delati na grajščinskih posestvih. V raznih krajih so bili že jako veliki in krvavi izgredi. Vlada je poslala vse polno vojaštva v dotične kraje in je že na stotine ljudi aretovanih.

Bolgarska. — Poroča se, da namerava turški sultan na svoj rojstni dan proglasiti bolgarskega kneza za kralja. Temu se dostavlja, da stori to na željo Rusije. Če se to zgodi, je to nevarno vprašanje srčno rešeno, ne da bi mogle velesile ugovarjati.

Italija je ta teden uprizorila veliko demonstracijo. Poslala je večja brodovja pred Tripolis in v Albanijo v namen, da s tem pokaže svoje aspiracije na te dežele. — V Berlinu pojde italijanski kralj že prihodnji mesec.

Francija. Vlada je svoj sklep, zaključiti redovniške šole, z veliko energijo izvršila. Večinoma se je to zgodilo lahko, ker se redovništvo ni upiralo. Klerikalna stranka je v Parizu in tudi drugod poskusila provzročiti izgrede in tako ministrsko krizo, a ni mogla ničesar opraviti. Primerile so se pač demonstracije, a brez pomembne.

Iz trgovske in obrtniške zbornice Kranjske.

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko je imela dne 25. julija javno plenarno sejo, kateri je predsedoval zbornični predsednik Lenarčič, kot vladni komisar udeležil se je seje vladni svetnik Kulavics, ki je s toplimi besedami pozdravil zbor-

nične člane ter izjavil, da bode delovanje trgovske in obrtniške zbornice vselej rad podpiral.

Prestopivši k dnevnemu redu, naznanil je predsednik, da je zbornica prošnjo tovarnarja Karola Mallyja v Tržiču v zadevi komisijskih skladišč na Ogrskem s priporočilom predložila trgovinskemu ministrstvu. Nadalje je predsednik naznanil, da je poštno in brzojavno ravnateljstvo v Trstu povodom pritožbe tvrdke V. Majdič v Kranju zbornico obvestilo, da bode vlak, ki ob poldvanajstih dopoludne prihaja v Ljubljano, jemal seboj tudi taka pisma, katerih ni odpravil poštni urad, marveč so se na kolodvoru vrgla v poštni nabiralnik. Pri tej priliki nasvetoval zbornični svetnik Luckmann, naj bi zbornica na pristojnem mestu vložila prošnjo, da bi sploh vlak jemal seboj pisma, ki se na kolodvorih mečejo v poštne nabiralnike. Zbornični svetnik Petrič pa je dodatno še predlagal, naj bi se na kolodvoru pobirala pisma res le pet minut pred odhodom vsakega vlaka, ker se nabiralnik navadno vsaj četrto ure pred odhodom vlaka izpraznjuje, vsled česar marsikatero pismo zaostane.

Zbornični tajnik dr. Murnik je poročal o sodelovanju trgovskih in obrtniških zbornic pri obrtni štetvi ter naglašal važnost, katero bi imel prepis štetvenega materijala za posamezne zbornice. Ker pa zbornično osebje tega ogromnega dela poleg obilnega svojega posla ne zmore, najeli naj bi se trije pisarji, ki bi to delo v šestih tednih opravili. Zbornica je nasvetu pritrdila, ter ob enem dovolila potrebni kredit.

Računski zaključek zbornice za l. 1901, o katerem je temeljito poročal zbornični svetnik Mejač, je bil brez ugovora odobren. Potem pa je zbornični svetnik Rohrmann poročal o prošnji občine Jesenice za dovolitev tedenskega sejma vsak torek. Jesenice imajo sedaj približno 7000 prebivalcev, med temi jako mnogo uradniških in delavskih rodbin, katere jako pogrešajo tedenskega sejma za živila. Zbornica je po nasvetu poročevalca sklenila, da se prošnja županstva na Jesenicah s priporočilom predloži c. kr. deželni vladi. Istotako se priporoča prošnja občine Škocijan za pomnožitev letnih in živinskih semnjev ter prošnja občine Preserje za preložitev letnega semnja od 8. na 15. junija vsakega leta.

Zbornični pristav dr. Windischer je poročal o načrtu izvršilne odredbe k zakonu z dne 25. februarja 1902 o premembi in dopolnitvi obrtnega reda. Po sedanjih določbah obrtnega reda je imetnikom obrtov dovoljeno, da iščejo naročil na blago ne le v kraju svojega stališča, marveč tudi okoli potujoč in sicer tako pri zasebnikih kakor pri obrtnih strankah. Poslužujoč se te pravice narejajo prosilci in producenti hudo konkurenco srednji in mali trgovini ter obrtnikom s tem, da ne obiskujejo le obrtnih strank, ampak se oglašajo tudi direktno po konsumentih.

Nastanjenim trgovcem in obrtnikom bode pač vsakdo priznal pravico, računati na odjemalce svojega stanovišča. To je njih naravni delokrog. Prav v tega pa jim posegajo v vedno znatnejši meri veletvrdke in producenti, izpodkopavajoč pri tem temelj eksistenci onim, ki so poklicani, da posredujejo med proizvajalcem in velezaložnikom ter konsumentom. Po vsej državi je zategadelj nastal odpor trgovcev in obrtnikov proti §§ 59. in 60. obrtnega reda, ki dovoljujeta iskati naročil tudi pri privatnih strankah. Plod dolgotrajnih prizadevanj je prememba §§ 59. in 60. obrtnega reda z zakonom z dne 25. februarja 1902, ki stopi v veljavo sredi septembra letošnjega leta. Lastniki obrtov bodo poslej smeli sami ali po svojih zastopnikih iskati naročil na svoje blago v svojem stajališču ali izven istega le pri strankah, ki potrebujejo blago ponujane vrste v svojem opravičnem obratu. Iskati naročil pri zasebnih strankah je glede špecijskega, kolonijalnega in materijalnega blaga kratkoma prepovedano; glede druge vrste blaga je iskati naročil v stajališču samem dopustno, izven stajališča pa dovoljeno le na izrecen pismen poziv, ki se mora glasiti na določeno blago. Trgovinski minister pa je upravičen v oziravrednih slučajih zaslišavši trgovske in obrtniške zbornice in prizadete zadruge dovoliti olajšave za posamezne okraje ali za določeno blago ali za poedine obrte in sicer v tem smislu, da je dopustno iskati naročila tudi brez izrecnega poziva. Poslužujoč se te pravice, sestavilo je trgovinsko ministrstvo seznam onih vrst blaga, za katero naj bi se dovolile olajšave ter pozvale zbornico, da pove svoje mnenje. Zbornica je sklenila, oddati svoje mnenje v tem smislu, da se olajšave omeje na kmetijske stroje, strojne naprave, motorje, stavbne in tehnične potrebščine, šivalne in pisalne stroje, kolesa, klosete in cerkvene utenzilije, glasbene inštrumente.

O naslednjih točkah dnevnega reda je poročal zbornični tajnik dr. Murnik. Kot zbornični zastopnik v centralni komisiji za obrtno šolstvo je bil izvoljen predsednik Lenarčič, kot zastopnik v odboru obrtne nadaljevalne šole na Bledu pa tamošnji trgovec Viljem Repé. V podporo kranjskih udeležnikov tečaja za izobrazbo učiteljev risanja na obrtnih nadaljevalnih šolah, ki se ima prihodnje leto vršiti na državni obrtni šoli v Gradcu, je dovolila zbornica prispevek 200 kron. Glede prošnje mizarja Frana Vidali v Ljubljani za podelitev koncesije za pokopavanje mrličev je zbornica izrekla svoje mnenje v tem zmislu, da ni lokalne potrebe za novo tako podjetje. O vlogi nekatereh trgovcev in obrtnikov selške doline se bode razpravljalo v prihodnji zbornični seji.

Po končanem dnevnem redu je stavil provizorični predsednik Baumgartner nasvet, naj se za R. Hösigovo knjigo „Tarif-Wegweiser“ dovoli 100 kron podpore ter naj se trgovinsko ministrstvo naprosi, da čim prej napravi telefonsko zvezo med Ljubljano in Trbižem

s potrebnimi postajami na Gorenjskem. Oba predloga sta bila sprejeta z dodatnim predlogom, naj bi se naše južne dežele po telefonu zvezale z Ogrsko.

Zbornični svetnik Tönnies je predlagal, naj se finančno ravnateljstvo v Ljubljani naprosi, da c. kr. glavne davkarije ne premesti na Žabjek, kakor se baje namerava, ampak naj jo preloži v središče mesta, ker bi to za stranke, ki imajo tam opraviti, bilo mnogo ugodnejše.

Zbornični svetnik Kregar je pričel čitati dolgo razpravo o razvoju pošte v raznih državah, govoril o vseh mogočih rečeh, ter na ponovno prigovarjanje, naj vendar pove, kaj hoče, naposled razodel, da naj se v Ljubljani poštno poslovanje primerno reformira. Predlog se bode postavil na dnevni red prihodnje seje.

Potem je predsednik ob osmih zvečer zaključil javno sejo.

Obrtnijske raznoterosti.

Zakupni razglas. Zaradi zagotovljenja posteljne slame za brambovska bataljona v Ljubljani za dobo od 1. septembra 1902 do konca avgusta 1903 se bode vršila ponudbena razprava dne 29. julija 1902 ob 10. uri dopoludne v računski pisarni (v brambovski vojašnici) v Ljubljani. V navedeni dobi dobaviti bo v osmih rokih skupaj 39.000 kg posteljne slame v Ljubljani. Sprejemajo se pismene in ustmene ponudbe. Pismene ponudbe, kolekovane s kolekom za 1 K za vsako polo, naj se vložijo v gori navedeni pisarni do 29. julija 1902 do 10. ure dopoludne. Ob isti uri se pa začne tudi javna ustna obravnava ravno tam. Ponudniki morajo predložiti izpričevala o zadostnem premoženju in zmožnosti za prevzete te kupčije. Ta izpričevala izdaja protokoliranim tvrdkam trgovska in obrtniška zbornica, drugim pa c. k. okrajna glavarstva oziroma mestni magistrat. Izpričevala se morajo vsaj en dan pred razpravo po obrtnijski in trgovski zbornici ali po politični oblasti poslati poveljništvu navedenih bataljonov. Podrobni pogoji in navodila se lahko dobe v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Intendanca c. in kr. 3. voja v Gradcu je uposlala trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani izkaz o priični potrebi za zavarovalno dobo 1902/1903 za c. in kr. vojsko in c. kr. domobranstvo v oskrbovalnicah v Gradcu, Mariboru, Celovcu, Ljubljani, Trstu, Gorici in Pulju. Dobaviti bo: pšeno, rž, oves, kruh, seno, slamo, drva, premog itd. Izkaz je na vpogled v pisarni imenovane zbornice.

Dobavni razpis C. in kr. vojno ministrstvo namerava po javni konkurenci pri malih obrtnikih si zagotoviti za leto 1903 različne potrebščine iz usnja za vojaško upravo. Dobaviti je vsakovrstne čevlje, jermenja, tornistre, taške itd. Vsak obrtnik se more sam ali kot ud kake obrtne zadruge udeležiti dobave, vendar pa mora v obeh slučajih posredovati pristojna zadruga. Ponudbe je kolekovati s kolekom za 1 krono in najkasneje do 15. septembra l. 1902 do 12. ure dopoludne vložiti pri trgovski in obrtniški zbornici, kjer ponudnik biva, na Kranjskem torej v Ljubljani. Varščine in vzorcev ni treba predložiti. Natančnejši pogoji ponudbeni vzorci in zaznamek predmetov in cen se lahko upogledajo v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Gojitev lešnikov.

Glasilo „Hrvatsko-slavonskega gospodarskega društva“ v Zagrebu, „Gospodarski list“ ima v svoji 13. letošnji številki zanimiv članek pod gorenjim naslovom, ki zasluži, da njega vsebino tudi naši čitatelji poznajo. Ta članek o „gojitvi lešnikov“ slove tako le:

Med proizvodi, katerih se vsako leto iz inozemstva v našo monarhijo uvaža, zavzema lešnik jedno prvih mest. Denar, ki se za ta pridelek pošilja iz Avstro-Ogerske v inozemstvo, znaša velike svote. Iz tega se da sklepati, da se pri nas gojitvi lešnika oziroma sploh lupinastega sadja ne posvečuje toliko pozornosti, kakor drugemu sadju. Najbolj se to vidi na pošiljativah, ki o Božiču in Veliki noči dohajajo k nam iz inozemstva, posebno iz Italije in Španije. Iz teh dveh držav pošiljajo v Avstro-Ogersko ogromne množine lešnikov, ki se ne rabijo samo za igračo.

Gojitev lešnikovega grma se pa zanemarija najbolj zaradi tega, ker ljudstvo ne pozna koristi, katerih bi zamoglo imeti od tega sadeža in zategadel je dobro, da se o tem predmetu obširneje spregovori. Lešnikov grm se zadovoljuje z vsakim podnebjem in z vsako zemljo, peto leto potem ko je bil vsajen, pa že začne roditi in donašati lepega sadu, posebno ako se razumno goji. Zares žalostno je, da se to koristno grmovje pri nas po vrednosti ne ceni. Koliko leži puste neorabljene zemlje, ker drugo sadje zaradi nerodovitih tal ne uspeva, a lešnik bi prav dobro obrodil, zato je naj vsakdo ki le more, prazne puste prostore na svojem vrtu in drugod posadi z lešnikovim grmom.

Najprikladnejši kraj za lešnikov grm pa so obronki bregov in strmine in tudi razna obrežja kotlov in dolin. Tudi tam uspeva, kjer prerašča tla nekoristno grmovje in drevje. Ako se pri tem uvaža, da ni treba nikakih izvanrednih priprav za branje in razpošiljanje lešnikov in tudi grm sam na sebi ne zahteva posebne gojitve, se mora človek zares čuditi, da lešnik ni bolj razširjen.

Lešnik se goji kot visoko steblo v obliki grma ali špalirja. Pred sajenjem se priporoča rigolanje (prekopavanje) tal od 40—50 centimetrov globoko. Ako se tla zrahljajo in pognoje, bo več in boljšega sadu. Za gojitev v velikem se priporoča oblika grma, dobra pa je tudi oblika špalirja. Razdalja mej grmi bodi po 2 do 2,5 metra, pri špalirju 5 metrov.

Vsakoletno obrezovanje stebila in grma pospešuje plodovitost. Angleži goje lešnik v obliki kotla in ga redno obrezavajo; tudi mu stalno gnoje, zaradi tega dosežajo posebno obilen pridelek. Pri obrezavanju naj se pazi na to, da se odreže pregoste izrastke in se iztrebi suh les. Lešnik vzgojen zraste tudi dokaj vi-